

Mölnlyckes guide till val av förband

Sårbehandling är viktigt

Andelen personer med svårläkta sår ökar i västvärlden. Två viktiga faktorer till detta är den åldrande befolkningen samt det ökande antalet personer med diabetes. Idag uppskattas att 2 % av befolkningen har allvarliga sår av något slag, vilket gör det till ett av de vanligaste hälsoproblemen. Sårbehandling har därför blivit ett alltmer resurskrävande område för hälso- och sjukvården.

När det gäller omvårdnaden av patienter med sår är helhetssynen oerhört viktig.

Vid behandling av sår är följande centralt:

- Ställ rätt sårdiagnos
- Bedöm och behandla smärta
- Säkerställ nutrition
- Beakta övriga sjukdomar
- Följ basala hygienrutiner (Socialstyrelsens riktlinjer)
- Välj förband som ej fastnar
- Patientdialog och information om behandling

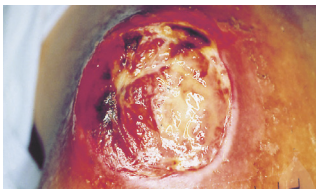
Till syvende och sist har god sårbehandling sin grund i kunniga och engagerade läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Syftet med den här guiden är att bidra till en bättre och effektivare patientvård och sårläkning. Livskvalitet och hälsoekonomiska aspekter måste vara hörnstenarna i behandling av sår.

Margareta Grauers
Dermatologisjuksköterska

Innehåll

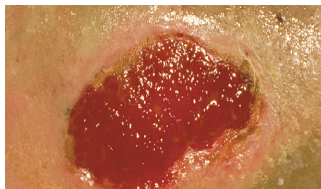
Sårläkningsprocessen - tre faser.....	4
Typ av sår	5
Venösa bensår.....	6
Arteriella sår.....	8
Trycksår.....	10
Diabetiska fotsår.....	12
Hudflikar.....	14
Dags att byta förband	16
Safetac®.....	17
Fixering	18
Symbolguide	19
Klippguide.....	20

INFLAMMATIONSFASEN

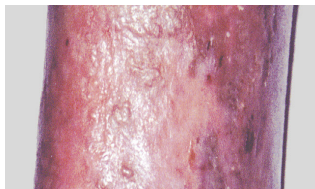
Inflammationsfasen börjar omedelbart när såret uppstår. Huvudaktiviteterna i denna fas är hemostas (blodstillning) och uppremsning (de vita blodkropparna fagocyterar/äter upp bakterierna). I ett akut sår pågår inflammationsfasen vanligen i 3–4 dagar. I svårläkta sår pågår den här fasen längre. Det finns viss risk för att såret "fastnar" i inflammationsfasen, fasen blir alltså ihållande. Detta beror troligen på att det finns många gamla och döda celler i såret, s.k. cellbörda. Det är viktigt att komma ihåg att inflammationen är nödvändig för läkningsprocessen.

PROLIFERATION-/NYBILDNINGSPROCESSEN

Proliferationsfasen startar när såret är rent och inflammationsfasen nästan är avslutad. Syftet med denna fas är återbyggnad, och den pågår tills såret inte längre är öppet. Den nybildade vävnaden är till en början rosa, men blir röd när kapillärerna blir kompaktare. Vävnaden blir blank, blodröd och knottig/kornig (granula=korn); därav termen granulationsvävnad. Epitelceller (hudceller) växer sedan in över den röda sårytan.

MOGNADSPROCESSEN

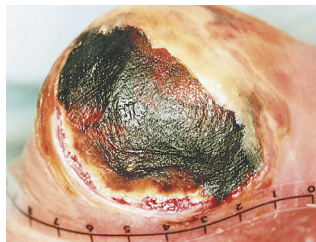

Mognadsfasen, som ibland kallas för omstruktureringsfasen, börjar då såret är täckt med hud och kan pågå upp till ett år eller längre. Äret som bildas under den här perioden genomgår en omstrukturering eftersom fibrerna initialt är mycket oorganiserade. När äret åldras packas fibrerna tätare och blir mer organiserade. Ärrvävnaden utvecklas från att vara rodnad och upphöjd till att bli slätare och mjukare. Äret försöker att efterlikna de fysiska egenskaperna i den ursprungliga vävnaden, även om detta inte är möjligt att uppnå helt. Äret blir aldrig lika starkt som den ursprungliga vävnaden, utan når endast cirka 80 % av den ursprungliga vävnadens styrka.

Det finns många lokala och systemiska faktorer som påverkar sårläkningsprocessen. Det är viktigt att vara medveten om dessa, eftersom en eller kombinationen av flera faktorer kan förhindra läkningen. Många patienter kan lida av en eller flera sjukdomar, som påverkar läkningsprocessen. Vissa läkemedel kan (i teorin) störa sårläkningsprocessen ex icke-steroida anti-inflammatoriska läkemedel (NSAID), immunsuppressiva läkemedel, invärtes steroider, antikoagulantia, cytostatika.

SVARTA, GULA OCH RÖDA SÅR

Öppna sår kan ha olika utseende beroende på de olika faserna. Varje fas kräver en specifik behandling och för alla faser är ett skonsamt förband viktigt. Omlägningsfrekvensen varierar beroende på hur såret ser ut/i vilken läkningsfas såret befinner sig i. Sår hos diabetiker, arteriella sår och infekterade sår skall läggas om oftare.

Nekros/sårskorpa med olika färgnyanser

Torrt gult fibrin

Ömtåligt epitelialiserande sår

SVARTA SÅR

Svarta sår innehåller torr nekrotisk vävnad (den är vanligtvis svart men kan även vara gul, grå, brun etc.). Välj produkter som underlättar debrideringen.

GULA SÅR

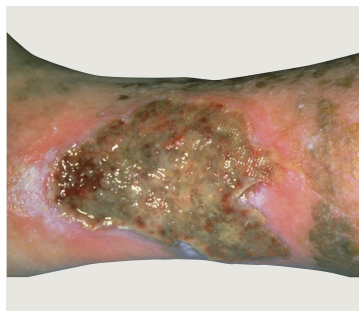
Gula sår innehåller fuktig nekrotisk vävnad, sk. fibrinbeläggning. Såret kan vätska måttligt/rikligt. Välj produkter som är uppremsande, absorberande, fyller kaviteter, skyddar omkringliggande hud och bibehåller en fuktig sårmiljö.

RÖDA SÅR

Röda sår befinner sig i läkningsfasen och är granulerade och/eller epitelialiserade.

Färgen kan variera från blekrosa till blodröd. Mängden sårsekret är ofta liten. Välj produkter som bibehåller en fuktig miljö, skyddar nybildad skör vävnad, skyddar omkringliggande hud och bibehåller en jämn sårtemperatur.

TYP AV SÅR

SÅRBEHANDLING

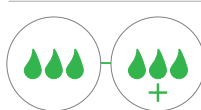
Sårbehandling:

- Fuktig sårbehandling i kombination med kompression är standard vid behandling av venösa bensår
- Rengöring
- Autolytisk debridering
- Identifiering och behandling av lokal infektion i såret och/eller omkringliggande vävnad

Välj förband utifrån:

- Mängden sårvätska
- Bakteriell belastning
- Förmåga att minska vävnadsskada
- Förmåga att minimera smärta vid förbandsbyte
- Kostnadseffektivitet

VÄTSKEMÄNGD

PRODUKT

Mepilex® XT SafetaC TECHNOLOGY

Mepilex® Transfer SafetaC TECHNOLOGY

+ Mextra Superabsorbent

PRODUKTVÄGLEDNING

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration.
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration.
- Används tillsammans med ett absorberande förband
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

TYP AV SÅR

SÅRBEHANDLING

Sårbehandling:

- Kärleksvär kräver tidig diagnos och adekvat sårbehandling för att begränsa fortsatt vävnadsförlust
- Kontinuerlig observation och eventuell behandling av lokal infektion i såret och/eller omkringliggande vävnad
- Fuktig sårbehandling
- Smärthantering

Välj förband utifrån:

- Förmåga att vidhäfta skonsamt på skör hud
- Förmåga att minska vävnadsskada
- Förmåga att minimera smärta vid förbandsbyte
- Kostnadseffektivitet

VÄTSKEMÄNGD

PRODUKT

Mepilex® Lite SafetaC TECHNOLOGY

Mepilex® XT SafetaC TECHNOLOGY

PRODUKTVÄGLEDNING

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration.
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration.
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

TYP AV SÅR

SÅRBEHANDLING

Sårbehandling:

- Avlasta tryck
- Håll huden torr och frisk
- Rengör såret och den omkringliggande huden noga
- Debridera eventuell nekrotisk vävnad

Välj förband utifrån:

- Trycksårets kategori
- Förmåga att upprätthålla en fuktig sår läkningsmiljö
- Förmåga att minska vävnadsskada
- Förmåga att minimera smärta vid förbandsbyte
- Kostnadseffektivitet

VÄTSKEMÄNGD

Ytligt

Djupt

PRODUKT

Mepilex® Border Flex

Exufiber®

+ Mepilex Border Flex

PRODUKTVÄGLEDNING

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration.
- Sträck inte förbandet
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

- Ytliga sår: Applicera Exufiber på såret. Överlappa den omkringliggande huden med 1-2 cm för mindre storlekar (upp till 10x10 cm) och 5 cm för större storlekar. Förbandet drar ihop sig när det suger upp sårvätska och omvandlas till en gel
- Djupa sår: Fyll sårhålan löst med Exufiber så att det finns utrymme för förbandet att svälla. Låt förbandet överlappa sårkanten med 2-3 cm utanför såret för enkel borttagning

Byte och avlägsnande av Exufiber:

- Byt förbandet när det är mättat
- Kan sitta kvar i upp till 7 dagar beroende på sårstatus

TYP AV SÅR

SÅRBEHANDLING

Sårbehandling:

- Inspektera såret ofta
- Rengör såret
- Debridera eventuell nekrotisk vävnad
- Avlägsna förhårdnader runt såret för att minska lokalt tryck
- Avlasta tryck
- Vid kliniska tecken på infektion/ kontaminering, vidta adekvat behandling

Välj förband utifrån:

- Mängden sårvätska
- Förmåga att upprätthålla en fuktig sår läkningsmiljö
- Förmåga att minska vävnadsskada
- Förmåga att minimera smärta vid förbandsbyte
- Kostnadseffektivitet

VÄTSKEMÄNGD

PRODUKT

Mepilex® Lite SafetaC TECHNOLOGY

Exufiber®

+ Mepilex XT
+ Mepilex Border Flex

PRODUKTVÄGLEDNING

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

- Ytliga sår: Applicera Exufiber på såret. Överlappa den omkringliggande huden med 1-2 cm för mindre storlekar (upp till 10x10 cm) och 5 cm för större storlekar. Förbandet drar ihop sig när det suger upp sårvätska och omvandlas till en gel
- Djupa sår: Fyll sårhålan löst med Exufiber så att det finns utrymme för förbandet att svälla. Låt förbandet överlappa sårkanten med 2-3 cm utanför såret för enkel borttagning

Byte och avlägsnande av Exufiber:

- Byt förbandet när det är mättat
- Kan sitta kvar i upp till 7 dagar beroende på sårstatus

TYP AV SÅR

SÅRBEHANDLING

Sårbehandling:

- Rengör såret/hudfliken noggrannt
- Låt hudfliken ligga kvar på såret
- Vid mycket torrt sår applicera lite gel där hudfliken inte täcker sårbädden

Välj förband utifrån:

- Förmåga att minska vävnadsskada
- Förmåga att minimera smärta vid förbandsbyte
- Kostnadseffektivitet

VÄTSKEMÄNGD

PRODUKT

Mepilex® Border Flex SafetaC TECHNOLOGY

Mepilex® Lite SafetaC TECHNOLOGY

PRODUKTVÄGLEDNING

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

- Applicera med den vidhäftande sidan mot såret. Överlappa den omkringliggande torra huden med 2-5 cm (beroende på sårets storlek) för att minska risken för maceration
- Sträck inte förbandet
- Kan klippas
- Kan lyftas och justeras
- Kan sitta på plats i flera dagar

Genomvätskningen når inga kanter. Förbandet kan sitta kvar.

Genomvätskningen har nått en kant. Förbandet kan sitta kvar.

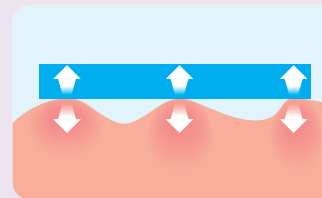
Dags att byta. Förbandet är mättat när genomvätskningen har nått tre av kanterna.

- Avancerade förband är konstruerade för att effektivt hantera vätska och skapa en optimal sårhelingsmiljö
- Sträva efter ostörd sårhelning. Alltför täta förbandsbyten kan leda till att temperaturen sjunker i sårbedden så att läkningen på cellnivå störs⁸
- För vårdgivaren blir fördelen att man sparar tid genom att slippa onödigt täta förbandsbyten

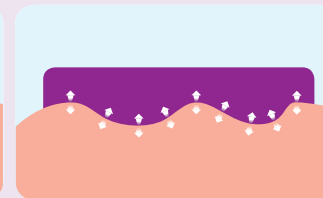
Informationen som ges här ska inte likställas med sjukvård eller ersätta en oberoende medicinsk bedömning från patientens behandlande vårdgivare. Det är patientens vårdgivare som ansvarar för att bedöma svårighetsgraden av patientens sår, välja lämplig behandling och handlägga behandlingen av såret.

Förband med Safetac® förhindrar onödigt lidande

- Många patienter utsätts för smärta och långsam sårhelning på grund av ett olämpligt val av förband¹
- Det är kliniskt bevisat att förband med Safetac® minimerar skadan på omkringliggande hud, skadan på såret och smärtan för patienten²⁻⁴
- Smärta orsakar stress och stress fördröjer läkningsprocessen⁵
- Eftersom förband med Safetac minimerar skada, smärta och stress minimerar de även risken för att läkningen ska fördröjas. Snabbare läkning innebär lägre kostnader⁶⁻⁷

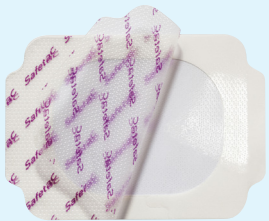
Konventionell vidhäftning ger hudstrippning

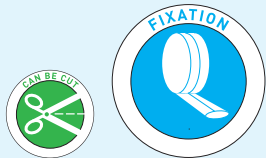
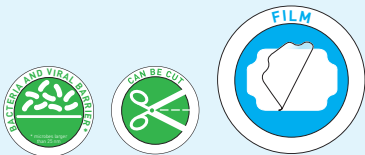
Safetac-tekniken eliminerar hudstrippning

Safetac
TECHNOLOGY

Mepitel® Film *SafetaC*
TECHNOLOGY

Tubifast™ 2-WAY STRETCH
WITH TECHNOLOGY

Barriär mot virus och bakterier > 25 nm

Duschbart

Kan klippas till för att passa olika sårformer och svårapplicerade områden

Inget exsudat

Låg nivå av exsudat

Medelhög nivå av exsudat

Hög nivå av exsudat

Mycket hög nivå av exsudat

Mellan tår

- Vid sår mellan tår

Tåtopp

- Polstring av tåtoppar vid tåskador

Fingrar och tår

- Olika typer av fingerskador eller sår på tåtoppar
- Samma klipprov kan användas till sår på tåtoppar

Armbåge

- Polstra för att minska uppkomsten av trycksår
- För armbågar eller andra leder

Armhåla

- Lymfknutor
- Andra vätskande sår i armhåla

Finger

- Olika typer av fingerskador

Tå

- Olika typer av skador på tår

Häl

- Trycksår och diabetiska fotsår

Armbåge

- Polstra för att minska uppkomsten av trycksår
- För armbågar eller andra leder

Vänligen notera när du klipper i Mepilex Border Flex:

Klipp innan filmen avlägsnas. För att undvika läckage och/eller att tappa fibrer in i såret ska dynan inte klippas i.

Referenser:

1. Upton D. et al. Pain and stress as contributors to delayed wound healing. Wound Practice and Research 2010 18(3):114-122.
2. White R. A multinational survey of the assessment of pain when removing dressings. Wounds UK 2008 4(1):14-22.
3. Upton D. et al. The impact of atraumatic vs conventional dressings on pain and stress in patients with chronic wounds. Journal of Wound Care 2012 21(5):209-215.
4. White R. Evidence for atraumatic soft silicone wound dressing use. Wounds UK 2005 1(3):104-109. 5. Upton D. et al. Stress and pain associated with dressing change in patients with chronic wounds. Journal of Wound Care 2012;21(2):53-61.
6. Butcher M, White R. Quantifying the financial impact of pain at dressing change. In: Psychological Impact of Pain in Patients with Wounds. Upton, D. Eds. Wounds UK, London, United Kingdom, 2011:52-77.
7. Charlesworth B. et al. Dressing-related trauma: clinical sequelae and resource utilization in a UK setting. ClinicoEconomics and Outcomes Research 2014;6:227-239.
8. Taking the trauma out of wound care: the importance of undisturbed healing by M. Rippon et al Journal of Wound Care Vol 2 1 , No 8 , August 2012.

Mer information www.molnlycke.se

Mölnlycke Health Care AB, Box 13080, SE-402 52 Göteborg, Sverige. Tel + 46 31 722 30 00

The Mölnlycke Health Care, Mepilex®, Mepitel®, Exufiber® and Safetac® trademarks, names and respective logos are registered globally to one or more of Mölnlycke Health Care Group of companies.

© 2017 Mölnlycke Health Care. All rights reserved.

